בה א מיי' פי"ח מהל' עדות הל' ד סמג

עשין קי טור ח"מ סי' לח: בו ב ג מיי' פי"ב מהל'

דמותרה לדבר חמור דמותרה ב

מנאתי במיי׳ שם מבואר תנחתה בנדיי שם תבוחר רק כשהתרו בו בסתם מיתה פסק דהוי התראה

והיינו דהוי כמקבל עליו בין מיתה חמורה כגון סקילה ובין קלה אבל כשהתרו בו

בחמורה לבד לא נתבאר שם

ממאי וכו׳ דגזירת הכתוב

כוא וכו"ו:

ב ג מיי׳ פייב סנהדרין הלכה ב [דין ב- לדבר חמור לא

 לקמן מ:, ז) [ל"ל לקמן מ:, ז) [ל"ל לעזר], ג) [נ"ק פג: פד. סנהדרין כח.], ד) סנהדרין עד. עט. ווע"ש על הגליוו וסנהדרין ל) [סנהדנין 1) [דברים יט], 1) [לקמן 1) מ"ל מ.], ה) [שס:], ט) ס"א כסף נתחייבו תחת. רש"ל, י) [מכות ב.], ל) [ועיין תוס' מכות ב. ד״ה מעידין וכו' ביתר ביאור],

גליון הש"ם גמ' אמר קרא משפט אחד. עיין מכות דף דע"ב יה עדים זוממין :מ"ל התראה ולע"ק

הנהות הב"ח

(מ) גמ' אמר לך ר"י נ"ב ק"א אלא ר' יוחנן:

מוסף רש"י תחת אשר עינה. גני

ראיכא בושת ופגם. מכלל דבושת ופגם שאינם משום עינוי, שהרי ישנן בשאר חובלין, אינו בכלל זה. פגס הוא נזק הנישוס נמי בשאר חבלות (לקמן מ:). במצות שבמיתה. שהוא מתכוין להרוג את חבירו והכה את האשה, **הכתוב מלבל** (סנהדרין עד. וכעי"ז שם עט.). דכתיב ואם אסון יהיה ונתת נפש תחת נפש. ואי לא מתכוין להרוג דשוגג הוא אמאי מקטיל, אלא לאו ש"מ במתכוין (שם ושם).

דלא יוסיף פן יוסיף שהוא אזהרה למכה את חבירו: והיה אם בן הכות. במסכת מכות (דף ב:) מוקמינן לה בעדים זוממין: אלא.

דלאו דידיה במעידין אנו את איש פלוני כהן שהוא בן גרושה דליכא חובל בחבירו גמי א"כ במלת ולא יוסיף פז לאוחמי כאשר זמסיי ולומר יהא הוא יוסיף עדים זוממין נמי א"כ במלת יוהיה אם בן גרושה תחתיו אלא סופג את בן הכות הרשע אלא עדים זוממין אפשר הארבעים והכי תנן במסכת מכות [ב.]. לקיומה בבן גרושה ובן חלוצה חובל בחבירו וחובל בחבירו נמי מוקמינן ליה בשחין נמי איכא לקיומה כגון שהכהו הכאה שאין בה שוה פרוטה בכל חמשה דברים בה שוה פרומה אחותו גמי איכא לקיומה שבה כגון שלא פיחתו מכספו באחותו בוגרת (+) אמר לך ר' יוחנן האי תחת אשר עינה מיבעי ליה לכדאביי + דאמר אביי וממלאכתו וריפוי לא הוצרך ולא צער היה בה ובשוטה שאין לה בושת. והכא נמי באחותו מלית לאוקמי מלקות אמר קרא יתחת אשר עינה האי תחת אשר דידה בבוגרת אבל נערה לישלם ולא עינה מכלל דאיכא בושת ופגם ועולא נפקא לילקי הואיל וריבתה גזירה שוה דתחת ליה מדרבא דאמר רבא אמר קרא יונתן תחת לתשלומין: לכדאביי. בשילהי האיש השוכב עמה לאבי הנערה חמשים פירקין דפרכינןי ואימא חמשים אמר כסף הנאת שכיבה חמשים מכלל דאיכא רחמנה מכל מילי ושני אביים חמשים בושת ופגם רבי אליעזר אומר עדים זוממין ש כסף נתחדשו תחת קנס העינוי אבל ממונא משלמי ומילקא לא לקי משום "דלאו בושת ופגם שהוא בשאר חובלים לא כלל כאן: השוכב עמה. קרא יתירא בני התראה נינהו אמר רבא תדע ניתרי בהו הוא לדרשה נימא ונתן לאבי הנערה אימת ניתרי בהו מעיקרא יאמרי אישתלין חמשים כסף: מכלל דבושת ופגם. . ניתרי בהו בשעת מעשה פרשי ולא מסהדי דלאו מחמת הנאת שכיבה נינהו שהרי ניתרי בהו לבסוף מאי דהוה הוה מתקיף לה ישנן בשחר חובלים לח כיילינהו אביי וניתרי בהו בתוך כדי דבור מתקיף לה בגוייהו דהני: רבי אלעור אומר רב אחא בריה דרב איקא וניתרי בהו עדים זוממין דממונה משלמי ולה לקי. מעיקרא וגרמז בהו רמוזי הדר אמר אביי לא לריכי קרא דסברא היא דמלקות לא שייך בהו: דלאו בני התראה לאו מילתא היא דאמרי אי סלקא דעתך עדים נינהו. קודם עדות כדמפ׳ רבא ואזיל זוממין צריכין התראה כי לא מתרינן בהו הלכך אי איכא למענשינהו לא לא קטלינן להו מי איכא מידי דאינהו בעו תענשינהו אלא ממון דאין עונש הגוף קטיל בלא התראה ואינהו בעו התראה הא בלא התראה. ואע"ג דגבי בן גרושה בעינן יועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו ובן חלולהי ענשינן להו מלקות בלא וליכא מתקיף לה רב סמא בריה דרב ירמיה התראה התם גזירת הכתוב דאשכחו אלא מעתה בן גרושה ובן חלוצה דלא בהו מלקות בהדיא והיה אם בן הכות מכאשר זמם קא מיתרבי ליבעי התראה • אמר ומוקמינן לקרא במידי דלא מלית למענשינהו מכאשר זמם אבל היכא קרא ⁵משפט אחד יהיה לכם יימשפט השוה דמלית למיעבד בהו הזמה לא שייך לכולכם רב שישא בריה דרב אידי אמר חובל בהו מלקות: מדע. שאי אפשר בחבירו נמי ממונא משלם ומילקא לא לקי להתרות בהם: מעיקרת. יום חו מהכא יוכי ינצו אנשים ונגפו אשה הרה ויצאו שעה הודם שיעידו העדות: אמרי ילדיה ואמר רבי אלעזר ייבמצות שבמיתה אישמלין. שכחנו ההתראה הרי הכתוב מדבר דכתיב יואם אסון יהיה ונתת שבטלה ההתרחה: פרשי ולא מסהדי. אפילו אמת הואיל ואנו חשודים נפש תחת נפש היכי דמי אי דלא אתרו ביה אמאי מיקטיל אלא פשיטא דאתרו ביה בעיניכם מה לנו ולצרה: לבסוף. לאחר שהעידו: מאי דהוה הוה. יומותרה לדבר חמור הוי מותרה לדבר יים דכיון שהגיד אינו חוזר ומגיד ואינו הקל ואמר רחמנא ולא יהיה אסון ענוש יכולין לחזור: וניתרי בהו בחוך כדי יענש מתקיף לה רב אשי ממאי דמותרה דבור. לאחר שהעידו דתוך כדי דבור לדבר חמור הוי מותרה לדבר הקל דלמא לא כדבור דמי ויכולים לחזור: סוך כדי הוי אם תמצא לומר הוי ממאי דמיתה חמורה דבור. כדי שאילת שלום: ונרמו רמוזי. בשעת העדות נרמוז להם

> רמזים על ההתראה להזכירם ובלשון רך שלא יקפידו: לאו מילחא היא דאמרי. שיהו עדים זוממין לריכין התראה: ה"ג דאינהו בעו למיקטל בלא התראה ואינהו בעו התראה כו': כאשר ומס. והם זממו להרוג את זה בעדותן שלא היה ולא נברא ולא התרו בו ההתראה שהעידו עליה: אלא מעסה. דהאי דלא בעו התראה משום כאשר זמם הוא מלקות של זוממי עדות בן גרושה ובן חלולה: דלאו מכאשר ומם אתי. עונש דידהו שהרי לא זממו להלקותו אלא לחללו: משפט השוה. וכיון דרוב זוממין לאו בני התראה נינהו הני נמי לא בעו התראה: במלות שבמיחה. שמתכוין היה להורגו: הכסוב מדבר. דכתיב אם אסון יהיה שמתה האשה ונחת נפש ואע"פ שלא נתכוון אלא לחבירו ואשמעינן נתכוון להרוג

ופרכינן חוגל נחבירו. דעל כרחך בממון נידון תקשי בטלת לאו אלא אפשר לקיומי בבן גרושה או בבן חלוצה. ואם תאמר אמאי לקו אעדות דבן גרושה הא הוי עדות שאין אתה יכול להזימה ויש לומר דלא חשיב עדות שאין אתה יכול להזימה אלא על כרחך כיון דרבייה קרא לחשלומין איכא לאוקמא לעונש מלקות במעידין על הטרפה דאי אפשר לקיומי בשום דבר לא במיתה

ולא במלקות דגברא קטילא בעו למיקטל אבל הכא נתקיימה הזמה במלקות: בויבעי ליה לבדאביי. ואם תאמר כיון דאינטריך תחת להך דרשה א״כ מנא לן מיטב וי״ל דיליף

מנתינה או מכסף: ועולא נפקא ליה מדרבא. משמע דרבא סבר כעולא דרבי יוחנן גופיה הוה דריש כעולא אי לאו משום דמיבעי ליה לכדאביי וקשה לרשב"א דבפרק השוכר את הפועלים (ב"מ לא. ושם) משמע בהדיא דסבר כרבי יוחנו גבי חוסם פרה ודש בה לוקה ומשלם דמוקי לה אביי כרבי מאיר ורבא אמר לעולם כרבנן ואתנן אסרה תורה אפי׳ בא על אמו פירוש ומשלם לנאת ידי שמים משמע דבדין לוקה ואינו משלם ולמאי דפרישי׳ לעיל דלמסהנא דווחא בהני חלת אית ליה לעולא דממונה משלם ולה לקי חתי שפיר דבעלמא סבר כרבי יוחנן דלוקה ואין משלם כדדריש רבי יוחנן וסמיך

ניתרי בהו מעיקרא כו'. ואס תאמר תיפוק ליה דהויא התראת ספק דאין אנו יודעין אם מעידים שקר ויש לומר דהתראת ספק לא הויא אלא כגון אל תותיר שאף למותרה עלמו הוא ספק שסבור שעדיין יש שהות ביום אבל הכא

ליה ארבעים יכנו:

המותרין יודעין שמעידין שקר: וניתרי בהו בתוך כדי דבור. ואם תאמר היכי מני תו הדרי בהו והא בהתראה איכא טפי מכדי דבור שהוא כדי שאילת שלום ויש לומר דכל זמן שעסוקים באותו דבר חשיב הכל תוך כדי דבור כדאמרינן במכות (דף ו.) דאפי׳ מעידין מאה כל אחד תוך כדי דבור של חבירו חשובין כולן תוך כדי דבור של רחשון וחם נמנח חחד מהן קרוב או פסול עדותן בטילה:

אלא פשימא דאתרו ביה. ופ״ת היכי משלם ממון אפי׳ כי

אין אסון הא כיון דמתכוין להרוג הוי ליה רודף ומתחייב בנפשו וקים ליה בדרבה מיניה וי"ל בשיכולין להצילו באחד מאבריו והכי אמרינן בבן סורר (סנהדרין דף עד.): ממאי דמותרה לדבר חמור הוי

מותרה לדבר הקל דלמא לא הוי. אין לומר דטעמא משום דאהריגה הוא דקיבל התראה דניחא ליה ליהרג על מנת שיהרוג שונאו דתמות נפשי עם פלשתים הוא דקאמר אבל לא ניחא ליה להכות את חבירו על מנת שילקוהו דהא אמתני׳ דפרק הנשרפין (סנהדרין ד' עט:) דקתני דחייבי מיתות שנתערבו ידונו בקלה והאמר בגמ' (שם דף פ:) ש"מ מותרה לדבר חמור הוי מותרה לדבר הקל והתם פשיטא דכיון דהתרו בו לסקילה וקבל כ"ש שאם התרו בו חנק על אותו דבר עלמו שהיה מקבל ואפ״ה בעי למימר דמותרה לדבר חמור לא הוי מותרה לדבר הקל אלא יש לומר דגזירת הכתוב הוא דבעינן שיתיר עלמו לאותה מיתה בין קלה בין חמורה:

את זה והרג את זה חייב: אי דלא אסרו ביה. אם תמיתנו תהרג: לדבר חמור. מיתה: הוי מוסרה לדבר הקל. שאם יכנו ולא ימות ילקה ואפילו הכי אמר רחמנא דכי אין שם חיוב מיתה יענש דמי ולדות ואף על גב דאיכא התראה למלקות אלמא משלם ואינו לוקה:

דלמא

תורה אור השלם ו. ארבעים יכנו לא יסיף מַּבָּה רַבָּה וְנִקְלָה אָחִיךְּ מַבָּה רַבָּה וְנִקְלָה אָחִיךְּ מִבָּה רַבָּה וְנִקְלָה אָחִיךְּ :לעיניף יְבֶּשֶּׁךְ. יְבֵּי בּלוּתְ 2. וְהָיֶה אִם בּּן הַבּּוֹת הָרֶשֶׁע וְהִפִּילוֹ הַשֹּׁפֵּט וְהִבָּהוּ לְפָנֶיו כְּדֵי רִשְׁעְתוֹ ְּנְתָּקְפָּר: דברים כה ב 3. וְנָתַן הָאִישׁ הַשֹּׁבֵב לאבי עמה אָפָּהּ הַמִּשִּׁים כְּטָף וְלוֹ תִהְיֶה לְאִשָּׁה תַּחַת אֲשֶׁר עִנְּהּ לֹא יוּכַל שַׁלְחָה כָּל ... ייבּיל שַלְּחָהּ בְּלֹ יָמְיו: דברים כב כט 4. וַעֲשִׂיתֶם לוֹ בַּאֲשֶׁר זָמֵם לָעֲשׂוֹת לאחיי דברים כב כט וֹבְעַרְתָּ דָּרָע מִקּרְבֶּף:

יּרָצַן יְנָ יְנֶן עַ נִּינְןְ בֶּןי. דברים יט יט 5. מִשְׁפַּט אֶחֶד יִדְּיֶה. יי, אָלַבָּר פָּאֶזְרָח יִהְיֶה פִּי לְכָם כַּגַּר כָּאֶזְרָח יִהְיֶה כִּי אָנִי יִיָּ אֱלֹהֵיכָם: ויקרא כד כב

6. וְכִי יִנָּצוּ אֲנָשִׁים וְנָגְפּוּ אָשָׁה הָרָה וְיָצְאוּ יְלְדֶיהָ וְלֹא יִהְיֶה אָסוֹן עָנוֹשׁ יַעָנֵשׁ כַּאֲשֶׁר יָשִׁית עָלְיו ָבֶּי, יָשִי בַּעַל הָאִשְׁה בַּפָלְלִים: שׁמִּיר 7 שמות כא כב יאם אטון יְהֵיָה ָוְנָתַתָּה נָפֶשׁ תַּחַת נְפֶשׁ: שמות כא כג